

Mikroklímamérést végeznek a leningrádi egyetem hallgatói

DR. JÁRÓ ZOLTÁN:

UKRÁN—MAGYAR ERDÉSZETI EGYÜTTMŰKÖDÉS

Minél intenzívebbé válik az erdőgazdálkodás, annál kisebb térre szorulnak vissza a természetes erdők és annál nagyobb mértékben kell felhasználni a hasonló környezeti adottságok közt gazdálkodó erdészek tapasztalatait, kutatási eredményeit. A honosítás, az erdőművelési módok átvétele már több évszázados múltra nyúlik vissza. A természeti adottságok hasonlóságára épülő erdészeti együttműködés azonban csak a második világháborút követően indult meg, elsősorban POGREBNJAK, VOROB'EV és LAVRINENKO munkáinak megismerése nyomán.

Mióta a szovjet—magyar műszaki és tudományos együttműködés keretében széles körű erdészszakember-csere indult és az erdőművelésnek az ökológiai alapozása természetessé vált, a kölcsönös megismerés során kitént, hogy a magyarországi természeti viszonyokhoz az ukrán adottságok hasonlítanak legjobban. Ennek megfelelően, az ukrainai erdők, ezek ökológiai adottságai, az erdőművelési tapasztalatok, kutatási eredmények eredményesen hasznosíthatók hazánkban. Természetesen az ukrán erdészek is átvehetik eredményeinket és közvetlenül alkalmazhatják, pl. a termőhely-értékelésben, nemesítésben, fatermési, állományszerkezeti vizsgálatokban.

Az Ukrán SzSzk hazánk északkeleti részével határos és a Kárpátokat kö-

vető Podóliai hátságot, a Dnyeszter északkeleti síkját, a Déli Bug, Dnyeper Kiev-től délre elterülő síkját, a Donyec északi vízgyűjtő területét foglalja magába, a Fekete-tengerig. Külön ki kell emelni a Krimet. Gyakorlatilag az 50. szélességi foktól északra terül el Ukrajna egyharmada, délre kétharmada. Az erdővel borított Kárpátok montán klímája közvetlenül hat a hozzá csatlakozó Zempléni hegységre. A Podóliai hátság erdővidék, amely a Dunántúlhoz hasonló domborzatú, klímája hűvösebb (évi átlag (7—8 °C közötti), az évi csapadék 650—750 mm, de sokkal kontinentálisabb; a téli minimum rendszeresen —30 °C alá süllyed. Uralkodnak az erdőtalajok. A Dnyeszter, Déli Bug, Dnyeper és Donyec síkja enyhén hullámos, nagy sík teraszokkal, széles folyóvízgyegekkel, már az erdőössztyepp zónához tartozik, alföldjeinkhez hasonló klímával. Az évi átlagos középhőmérséklet 6,5—7 °C között van, a csapadék 450—500 mm között változik, általában északról délre haladva a hőmérséklet emelkedik, a csapadék csökken. A kontinentalitás nagy. Északon még erdőtalajok, majd kilúgozott csernozjomok következnek és délen már tipikus csernozjomok jellemzik a hátságokat. A Fekete-tenger melletti sáv sík, gyakorlatilag idős és fiatal öntésekből épült fel. Az évi átlagos középhőmérséklet a hazai átlagnak megfelelő, 9,5—10 °C, a csapadék azonban 350—400 mm, vagy még kevesebb. Sós csernozjomok, félsivatagi talajok váltakoznak a sekély termőrétegű csernozjomokkal és a fiatal öntéstalajokkal. Külön táj, a Krim, mediterrán klímájával. Itt őshonos a közönséges orgona, molyhos tölgy, feketefenyő és keleti gyertyán.

A hazaihoz hasonló termőhelyi adottságok a fafajmegválasztás, az erdőművelés egybevetését, az eredmények kölcsönös cseréjét alapozza meg. Az ukrán —magyar termőhely-rendszerezés kölcsönösen kedvezően hat egymásra. A magyar erdészeti termőhely-értékelés klíma- és hidrológiai tényezője az ukrán iskolánál is hasznosítható. Az ukrán tápanyag-értékelést célszerű hazánkban is figyelembe venni, főleg a trágyázás és a melioráció racionális alkalmazása érdekében.

A hasonló természeti viszonyok, de kontinentálisabb klímahatás miatt, a magyar erdészeti nemesítés is sokat kaphat Ukrajnából. Külön ki kell emelni a kocsányos tölgyet, amelyik Ukrajnában a fő állományalkotó. Északról délre mindenütt az erdő fő fafaja. Kiváló törzsalakú, szlavón tölgy jellegű még a sztyepp határán is, ahol már magassági növekedése kicsi. Itt kisérő fafaja a magaskőrös szárazságtűrő változata, szintén kiváló törzsalakkal. A termőhelyre és rezisztenciára nemesítő számára a kocsányos tölgy mellett sokat ígér az ukrainai fehérnyár, feketenyár, a hegyes levelű kőrös. Külön ki kell emelni a krími feketefenyőt, a Podóliai hátság lucfenyőjét. Az erdeifenyő, amit széles körben elterjesztettek, a széles skálájú termőhelyhatásokat már jól mutatja. Figyelemre méltó, hogy a Podóliai hátságon éri el több fafajunk elterjedésének északkeleti határát. Így a lucfenyő, nagylevelű hárs, hegyi juhar, gyertyán, kocsánytalan tölgy, cser. Mindezek számunkra, mint génforrások jelentősek, mert az ukrán erdők természetesebbek, mint a hazaiak.

Az ukrán elegyes lomberdőkben folyó gazdálkodás egybevetése a hazaiakkal erdőművelési, fatermési, állomány szerkezeti vonatkozásban kell, hogy ösztönzően hassanak. A podóliai gyertyános tölgyesek, majd a kelet felé csatlakozó, kislevelű hársas kocsányos tölgyesek és az erdőössztyepp zóna déli részén a **mezei juharos kocsányos tölgyesek** a hazaiaknál korszerűbb gazdálkodásról tanúskodnak, és főleg a felújítási technológiákat célszerű adaptálni. Viszonzásul a nyár- és akác nemesítésben és -gazdálkodásban elért eredményeinket adhatjuk át a hasonló természeti adottságok között gazdálkodó ukrán erdészeknek.